

За прехраната си циганите се заемат и с редица *други дейности*. В регистъра от 1522-1523 г. са записани и пазачи в затвори, палачи, куриери, слуги.

В изградената съобщителна и пътна мрежа на Османската държава основната клетка са мензилите – пътнически станции, разположени в различни части на територията, които поддържат в готовност бързоноги коне. Те се обслужват от специално назначен персонал, в който освен управителят са включени сюрюджии (пощаджии), одаджии (хора, които се грижат за осигуряване на храната), налбанти ковачи, ахчии готвачи и др. (Грозданова 2003: 21-23).

През следващите столетия мензилите са натоварени с по-широкообхватни функции, част от които са пощенски. Куриерът, придружаващ френския лекар и пътешественик д-р Ами Буе по пътя му към Константинопол през 1836-1837 г., е циганин. През 1873 г. поп Минчо Кънчев е откаран от старозагорския конак на заточение с “талига, която беше с един кон: на поща сюрюджи ченгене Хасан Пискюлията”.

Вършат и всякакви видове *неквалифицирана работа*. „В понеделник додоха от Ахиево цяло село и циганите, бейовите зурнаджии и тъпанари, излязоха и от нашето села и отидоха да чистят арга* . И захванали от селската воденица...”

Минералната баня край с. Овощник, Казанлъшко “Безплатна беше..., но затова пък никой не се грижеше за нея. В последните години преди Освобождението поставили бяха за неин пазач един циганин на име Балъчки Ибрям, комуто пасажерите хвърляха по някой гологан** или го гощаваха с остатъците на своите провизии. А когато гуляйджиите дойдеха на банята - нещо, което често се случваше - напояваха до го забрава и за свое удоволствие, хвърляха го с дрехите в хавуза***” (Иванова, Кръстев 2006: 55-57).

„Вмъкнах се под надвисналите мачти на турските кораби (във Видин – б.а.)... и открих както и очаквах една плаваща баня, поддържана от една “унгарска” циганка... Тя ми каза, че мъжът ѝ е излязъл по работа, но тя добре ще се погрижи за моята лодка” (Американски пътеписи 2001: 194 – Бигелоу, 1892 г.).

В Пловдив „... с най-нисшата работа се заема циганинът – той е истински парий сред останалите – чисти дворове, канали, изнася смет, почиства курници и обори, за него няма мръсна и неприятна работа...

* арга, от турски - напоителен канал

** гологан – стара монета със стойност 10 ст.

*** хавуз, от турски - басейн